

30.11.2020

Asia/13

§ 841

Valtuutettu Pentti Arajärven toivomusponsi Vallisaaren ja Kuninkaansaaren ympäristön huomioonottamisesta Helsinki Biennaalin järjestelyissä

HEL 2020-009754 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 26.8.2020 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään Vallisaaren ja Kuninkaansaaren asemakaavan kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan valtuutettu Pentti Arajärven ehdotaman toivomusponnen:

"Valtuusto edellyttää selvitettävän mahdollisuutta valmisteilla olevan merellisen Helsinki Biennaalin järjestelyissä ottaa huomioon saarten ainutlaatuisuuteen luontoon ja rakennettuun ympäristöön kohdistuvan todennäköisesti raskaat rakenteet ja runsaan kävijämäärän."

Helsinki Biennaalin 2021 taideteosten sijoittamispaikkojen ja yleisreittien suunnittelussa on tehty tiivistä lupayhteistyötä biennaalin järjestelyistä vastaavan HAM Helsingin taidemuseon, Museoviraston, Metsä-

hallituksen sekä kaupungin viranomaisten kesken. Jokaisen taideteoksen sijainti, materiaalit, tekninen toteutus ja turvallisuusratkaisut on yksityiskohtaisesti selvitetty ja hyväksytetty Metsähallituksella ja Museovierastolla, pelastusviranomaisilla sekä muilla tarvittavilla asiantuntijoilla, kuten suojelubiologeilla.

Kaikissa Helsinki Biennaalin saarelle tuomissa rakenteissa ja teosratkaisuissa on varmistettu, että saaren ainutlaatuinen luonto ja rakennushistorialliset arvot eivät vaarannu. Lupaprosessissa on arvioitu tarkoin biennaalin järjestelyihin liittyvää turvallisuutta, esteettömyyttä ja kävijämäärän hallintaa erityisesti ympäristön kestävyuden näkökulmasta.

Taideteokset sijoittuvat saaren olemassa olevan ulkoilureitistön varrelle, jota Metsähallitus ylläpitää, ja jonka historiallisia rakenteita on jo ennestään suojattu ja vahvistettu. Teoksia ei olla sijoittamassa liikkumisrajoitusalueille, luonnonsuojelualueille tai herkiksi luokiteltujen maastotyyppien alueille, joilla kulkee myös sallittuja reittejä. Kaikki taideteokset ovat Vallisaarella vain väliaikaisesti, eikä saareen jää niistä tapahtuman jälkeen mitään pysyviä rakenteita tai jälkiä. Tilapäisetkin rakenteet on suunniteltu niin, että ne ovat kevyitä ja helposti maisemasta poistettavia.

Vallisaaren rakennuksiin on kerrostunut niiden historiaa niin asumisen, armeijan kuin tyhjillään olonkin ajalta. Biennaalin teokset on tehty näitä kerroksia kunnioittaen ja ne säilyttäen. Helsinki Biennaali ja Metsähallitus ovat toteuttaneet yhdessä rakennuslupaprosessin, jossa teospaikoiksi valittujen rakennusten sisätilojen käyttötarkoitus on muutettu näyttelytilaksi. Tämä prosessi on parantanut saaren historiallisten rakennusten sisätilojen ilmanvaihtoa, yleisöturvallisuutta ja pelastusreittejä. Lupaprosessissa keskeinen tavoite on ollut turvata rakennusten historialliset arvot samalla, kun tilat avataan hallitusti rajattuun yleisökäyttöön näyttelytiloina. Sisätiloihin on rakennettu varauloskäyntejä, jotka palvelevat Helsinki Biennaalin asiakkaiden lisäksi rakennusten tulevaa yleisökäyttöä ja näin edesauttavat niiden säilymistä. Biennaalin asiakaspalvelun huoltotilat sijoitetaan siirrettäviin kontteihin.

Yksi Helsinki Biennaalin 2021 teoksista toteutetaan maalaamalla saaren vanhaa koulurakennusta ja maastoa sen välittömässä ympäristössä. Koulurakennus on käyttökelvoton laajan sädesienen takia ja rakennus on purkukuntoinen. Myös tämä teoksen teossuunnitelma, maalityyppi ja toteutustapa on käyty läpi Metsähallituksen edustajien, suojelubiologin ja Museovieraston kanssa, ja on näiden tahojen hyväksymä.

Biennaalin 300 000 hengen kävijätavoite perustuu Metsähallituksen arvioon saaren kantokyvystä. Tähän mennessä saaren kävijäennätys on

30.11.2020

Asia/13

ollut noin 92 000 käyntiä vuodessa. Metsähallitus on lisännyt alueille mm. yleisökäymälöitä lisääntyvää kävijämäärää silmällä pitäen.

Helsinki Biennaalille tehdään Ekokompassi-ympäristöohjelma, joka ohjaa osaltaan biennaalin toiminnan ympäristövastuullisuutta. Ekokompassin avulla määritellään biennaalin ympäristötavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Kaupunginhallituksen vastaus on kaupunkiympäristölautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 10.11.2020 § 666

HEL 2020-009754 T 00 00 03

Hankennumero 5264_189

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Vallisaari ja Kuninkaansaari ovat linnoitushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti sekä luonnonympäristön kannalta arvokasta aluetta. Saaret ovat Suomen valtion omistamia ja Metsähallituksen hallinnoimia alueita, jolle on laadittu asemakaava yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Asemakaavan tavoitteina on kehittää saaria luontomatkailun tarpeisiin alueen arvot huomioiden. Asemakaava ei osoita saarille kaupungin omistamaa tai hallinnoimaa yleistä aluetta, kuten katua tai puistoa. Saarten rakentamisen, hoidon ja ylläpidon suunnittelu sekä niiden toteuttaminen on siten maanomistajan eli Metsähallituksen vastuulla.

Helsinki Biennale 2021 järjestämisestä vastaa HAM Helsingin taidemuseo. Teosten sijoittamispaikkojen suunnittelussa on tehty tiivistä lupayhteistyötä taidemuseon, Museoviraston, Metsähallituksen sekä kaupungin viranomaisten kesken. Lupaprosessissa on arvioitu tarkoin biennalen järjestelyihin liittyvää turvallisuutta, esteettömyyttä ja kävijähallintaa erityisesti ympäristön kestävyden näkökulmasta. Teokset sijoittuvat saaren olemassa olevan reitistön varrelle, jota Metsähallitus ylläpitää ja jonka historiallisia rakenteita on jo ennestään suojattu ja vahvistettu. Teoksia ei olla sijoittamassa liikkumisrajoitusalueille, luonnon-suojelualueille tai herkiksi luokiteltujen maastotyyppien alueille, joilla kulkee myös sallittuja reittejä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Janne Prokkola, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37233
janne.prokkola(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 03.11.2020 § 181

HEL 2020-009754 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsinki Biennaali 2021 tapahtuu Vallisaarella, joka on arvokas luonto- ja rakennushistoriallinen kohde Saaren kulttuurihistoriallisesti arvokkaat linnoituslaitteet sekä rakennuksia sisältävät alueet on merkitty rakennussuojelualueeksi. Saarten luonnonsuojelun kannalta merkittävimpiä arvoja sisältävät alueet on merkitty luonnonsuojelulain mukaisesti luonnonsuojelualueeksi. Suomen Puolustusvoimien käytössä olleen saaren hallinta luovutettiin Metsähallitukselle vuonna 2015 ja saari avattiin suurelle yleisölle virkistyskäyttöön vuonna 2016 Metsähallituk-

sen toimesta. Vallisaari kuuluu Metsähallituksen Rannikon luontopalvelualueeseen.

HAM Helsingin taidemuseo vastaa Vallisaareen sijoittamisen Helsinki Biennaalin 2021 taideteosten tuotannosta ja asennoinnista saareen sekä teoksiin liittyvästä asiakaspalvelusta. Saarta hallinnoiva Metsähallitus hallinnoi saarta vastaten saaren ylläpidosta: ympäristöstä ja luonnon säilymisestä, rakennuksista, kävelyreiteistä, saaren turvallisuudesta, palveluntarjoajien sopimuksista ja reittiliikenteen järjestämisestä.

Vallisaareen rakennettiin vuosina 2019–2020 nykyaikainen vesi- ja viemäriverkosto, joka on liitetty HSY:n vesihuoltoverkoston. Metsähallitus vastasi Vallisaaren verkoston rakennuttamisesta. Helsingin kaupunki ja HSY puolestaan vastasivat Suomenlinnasta Vallisaareen meren pohjassa kulkevan runkolinjan ja Vallisaaren jätevedenpumpun rakennuttamisesta. Nykyaikainen vesihuolto palvelee saareen kaavoitettua lisääntyvää virkistyskäyttöä ja palveluita. Tämän infrastruktuurin rakentaminen on ollut Helsinki Biennaalista erillinen hanke.

Biennaalin taideteoksia ja yleisöreittejä koskevat suunnitelmat on tehty tiiviissä yhteistyössä Metsähallituksen ja Museoviraston kanssa. Jokaisen taideteoksen sijainti, materiaalit ja tekniset sekä turvallisuusratkaisut on yksityiskohtaisesti selvitetty ja hyväksytty Metsähallituksella ja Museovirastolla, pelastusviranomaisilla ja muilla tarvittavilla asiantuntijoilla, kuten suojelubiologeilla. Kaikissa Helsinki Biennaalin saarelle tuomissa rakenteissa ja teosratkaisuissa on varmistettu, että saaren ainutlaatuinen luonto ja rakennushistorialliset arvot eivät vaarannu.

Taideteokset on sijoitettu saaren olemassa olevan ulkoilureitin varrelle. Teoksia varten on avattu myös Vallisaaren rakennusten sisätiloja. Teoksia ei ole sijoitettu saaren liikkumisrajoitusalueelle tai luonnonsuojelualueille, eikä myöskään sallittujen reittien varrelle herkiksi luokitelluille luontotyypeille/maastoon. Kaikki taideteokset ovat Vallisaareessa vain väliaikaisesti, eikä saareen jää niistä tapahtuman jälkeen mitään pysyviä rakenteita tai jälkiä. Tilapäisetkin rakenteet on suunniteltu niin, että ne ovat kevyitä ja helposti maisemasta poistettavia.

Vallisaaren rakennuksiin on kerrostunut niiden historiaa niin asumisen, armeijan kuin tyhjillään olonkin ajalta. Biennaalin teokset on tehty näitä kerroksia kunnioittaen ja ne säilyttäen. Helsinki Biennaali ja Metsähallitus ovat toteuttaneet yhdessä rakennuslupaprosessin, jossa teospaikoiksi valittujen rakennusten sisätilojen käyttötarkoitus on muutettu näyttelytilaksi. Tämä prosessi on parantanut saaren historiallisten rakennusten sisätilojen ilmanvaihtoa, yleisöturvallisuutta ja pelastusreittejä. Lupaprosessissa keskeinen tavoite on ollut turvata rakennusten historialliset arvot samalla, kun tilat avataan hallitusti rajattuun yleisökäyt-

töön näyttelytiloina. Sisätiloihin on rakennettu varauloskäyntejä, jotka palvelevat Helsinki Biennaalin asiakkaiden lisäksi rakennusten tulevaa yleisökäyttöä ja näin edesauttavat niiden säilymistä. Biennaalin asiakaspalvelun huoltotilat sijoitetaan siirrettäviin kontteihin.

Yksi Helsinki Biennaalin 2021 teoksista toteutetaan maalaamalla saaren vanhaa koulurakennusta ja maastoa sen välittömässä ympäristössä. Koulurakennus on käyttökelvoton laajan sädesienen takia ja rakennus on purkukuntoinen. Myös tämä teoksen teossuunnitelma, maalityyppi ja toteutustapa on käyty läpi Metsähallituksen edustajien, suojelubiologin ja Museoviraston kanssa, ja on näiden tahojen hyväksymä.

Biennaalin 300 000 hengen kävijätavoite perustuu Metsähallituksen lukuihin saaren kantokyvystä. Tähän mennessä saaren kävijäennätys on ollut noin 92 000 käyntiä vuodessa. Metsähallitus on lisännyt mm. yleisökäymälöitä lisääntyvää kävijämäärää silmällä pitäen.

Helsinki Biennaalille tehdään Ekokompassi-ympäristöohjelma, joka ohjaa osaltaan Helsinki Biennaalin toiminnan ympäristövastuullisuutta. Ekokompassin avulla luodaan Helsinki Biennaalin ympäristötavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Taru Tappola, julkisen taiteen päällikkö, puhelin: 310 87077
taru.tappola(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566